

Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi

Lənkəran Dövlət Universiteti

Təsdiq edirəm

Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e.

 dos. Zaur Məmmədov
"12" "09" 2025-ci il

Fənn sillabusu:

İxtisas: 050711 "Zoomühəndislik"

Fakultə: "Zoomühəndislik".

Kafedra: "Baytarlıq və zoomühəndislik elmləri"

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: "Keçicilik" (Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetinin "Heyvandarlıq və balıq məhsulları istehsalının texnologiyası" kafedrasının 26.05.2011-ci il 10 sayılı protokolundan çıxarışı və Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin əmri, 28.11.2011-ci il tarixli 1863 nömrəli qərarı ilə yenidən çap olunması məsləhət bilinmişdir).

Kodu: İPFS-B10

Tədris ili: IV (2025-2026)

Semestr: VII (payız)

Tədris yükü: cəmi 150 saat. Auditoriyada kənar. 90 saat. Auditoriya saati - 60 saat (30 saat mühazirə, 30 saat laboratoriya)

Tədris forması: Əyani

Tədrisdili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit : 5

Auditoriya №:

II: Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: b/m. Hüseynov Tahir Talib oğlu.

E-mail ünvanı: huseynovtahir1967@gmail.com

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş. Fizuli küç. 170-a

III: Təvsiyə olunan dərslik, dərs vəsait və metodik vəsaitlər:

Təvsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

1. Q.Q. Abdullayev, M.İ. Əliyev. Heyvandarlığın əsasları Bakı 2012-ci il. 311 səh.

2. Q.Q. Abdullayev- Kənd təsərrüfatı heyvanlarının yetişdirilməsi. Bakı 2019-cı il. 349 səh.

3. T.A. Cəfərov – Heyvandarlığın əsasları 1983-cü il. 315 səh.

4. Мишарев С. С. Козоводство. М.: Сельхозиздат, 1963.; 199 с.

5. Орехов А. А. Продуктивное козоводство.; — М.: Колос. 1974.; 222 с.

6. Олещенко С. Г. та ін., Породи по козівництву. К.: Урожай, 1989.; 136 с.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən prerekvizit fənn yoxdur

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Cəmiyyətin yarandığı və formalaşdığı ilk dövrlərdən indiyənədək heyvandarlıq müxtəlif səviyyədə əhalinin ətə, südə, yağa, yumurtaya, bala, balığa və sair olan tələbatını ödəyən sahə kimi "Kənd təsərrüfatı heyvanlarının yetişdirilməsi" sahəsi inkişaf etmişdir,

təkmilləşdirilmiş və ixtisaslaşdırılmışdır. Heyvandarlıq sənayeni yun, dəri, xəz, bitkiçiliyi isə qiymətli üzvi gübrə ilə təmin edir. Əhalinin cəmiyyətdə inkişafı ilə heyvandarlığın bütün sahələri də tədricən inkişaf etdirilmiş, məhsuldarlığı təkmilləşdirilmiş tələbata uyğun olaraq, yeri gəldikdə onun istiqaməti dəyişdirilmiş, müxtəlif coğrafi şəraitlərin, iqlimin tələbatına müvafiq cinslər törədilmişdir. Primitiv – aborijen cinslər yaxşılaşdırılaraq aralıq cinslərə çevrilmiş, onların ən yaxşısı əsasında zavos (mədəni) cinslər yaradılmışdır.

Azərbaycanda böyük bir tarixi dövr ərzində keçi cinslərin bərpasını, qoruyub saxlanılmasını, Azərbaycan heyvandarlığının gələcəyini müəyyən edən amillərdən biridir.

Əhalinin sayının get-gedə artması, onların heyvandarlıq məhsullarına olan tələbatının yüksəlməsini nəzərə alaraq, respublikada heyvandarlığın hazırkı dövrdə, özəl sektorun inkişafına aid proqrama uyğun qarşıya qoyulan damazlıq tapşırığının yerinə yetirilməsi və bu haqda dövlət qərarlarının həyata keçirmək üçün "Keçicilik" fənninin öyrənilməsi və tətbiqinin rolu böyükdür.

VII.Davamiyyətə verilən tələblər:Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024- cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmaz, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə:Tələbələrə biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə, 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. Əgər fənn üzrə həm seminar və həm də laboratoriya varsa onda 10 bal seminara, 10 bal isə laboratoriyaya görə verilir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024- cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal-tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür,cavabı dəqiq və hərtərəflidir,
- 9bal-tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür,cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.
- 8bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qusurlara yol verir.
- 7bal-tələbə keçilmiş materialı başa düşür,lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir.
- 6bal-tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var,mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4bal-tələbənin cavabı qismən doğrudur,lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir.
- 3bal-tələbənin mövzudan xəbəri var,lakin fikrini əsaslandırə bilmir.
- 1-2bal-tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0bal-suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladıqı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır.Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladıqı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında).

91-100 bal-əla (A)

81-90 bal-çox yaxşı(B)

71-80 bal-yaxşı(C)

61-70 bal-kafi(D)

51-60 bal-qənaətbəxş(E)

51-baldan aşağı qeyri-kafi(F)

IX.Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir göröləcək.

X.Təqvim mövzu planı: Mühazirə 30 saat, 30 saat laboratoriya

	Keçirilən mühazirə mövzularının məzmunu	Müh	Tarix
1	Mövzu 1. Keçiçiliyin xalq təsərrüfatı əhəmiyyəti. 1.Dünya üzrə keçiçiliyin inkişaf dinamikası 2.Keçilərin yerləşməsi və məhsuldarlıq istiqaməti 3.Republikamızda keçiçiliyinkənd təsərrüfatında əhəmiyyəti Mənbə(1;2;3;4;5;6)	2	
2	Mövzu 2.Keçilərin anatomiya və fiziologiyasının əsasları. 1. Keçilərinhərəkət aparatı, skelet, əzələ sistemi 2.Ürəkqandamarsistemi, həzmüzləri 3.Cinsiyyət orqanları 4.Bioloji çoxalma, süni mayalanma Mənbə(1;2;3;4;5;6)	2	
3	Mövzu 3.Keçilərinkonstitusiyası, eksteryervəinteryeri. 1. Keçilərinkonstitusiya tipləri 2.Keçilərin eksteryeri 3. İnteryer xüsusiyyətləri Mənbə(1;2;3;4;5;6)	2	
4	Mövzu 4.Keçilərin yetişdirilməsi üsulları. 1.Təmizlikdə yetişdirmə 2. Qohumluq dərəcəsinə görə çarpazlaşdırma 3.Keçilərinxətt üzrə yetişdirilməsi 4. Çarpazlaşdırma üsulları Mənbə(1;2;3;4;5;6)	2	
5	Mövzu 5. Keçilərinbioloji xüsusiyyətləri 1.Keçilərinəhliləşmə sistematikası 2.Keçilərineramıza qədər və ondan əvvəlki fenotipi və böyüklüyü 3. Müxtəlif eralarda keçiçiliyin iqtisadi əhəmiyyəti Mənbə(1;2;3;4;5;6)	2	
6	Mövzu 6.Damazlıq işi - yetişdirmə üsulları. 1. Ana keçilərin nəslin keyfiyyətinə görə seçilməsi 2.Müxtəlif məhsuldarlıq istiqamətli keçilərin seçilməsinə qoyulan əsas tələbatlar 3.Keçilərintaylaşdırılmasının əsasları 4. Taylaşdırma Mənbə(1;2;3;4;5;6)	2	
7	Mövzu 7.Keçilərin bonitrəsi. 1.Keçilərinbonitrə siniflərinə ayrılması 2. Bonitrənin təşkili və aparılma texnikası 3.Zərif yunlu müxtəlif məhsuldarlıq istiqamətli cinslərinin standart tələbatları 4. Ətlik –yunluqkeçilərin standartı davam etmək 5. Yunluq-ətlik cins keçilərin standartları Mənbə(1;2;3;4;5;6)	2	
8	Mövzu 8.Keçilərin yemlənmə və saxlanması. 1. Yem vəsaitlərinin qiymətləndirilməsi 2.Keçilərüçün xarakterik yemlər 3.Keçilərin yemlənməsi üçün yemlərin xarakterizəsi 4.Keçilərin yem norması və yem rasyonu 5.Yemlərinhəzmolunması	2	

	6. Keçilərin yemləmə və saxlama sistemi Mənbə(1;2;3;4;5;6)		
9	Mövzu 9. Keçi cinsləri. 1. Tüylü keçi cinsi 2. Yunluq keçi cinsi 3. Südlük keçi cinsi Mənbə(1;2;3; 4;5;6)	2	
10	Mövzu 10. Yun və runonun əmələ gəlməsi 1. Yun, onun morfoloji, histoloji quruluşu kimyəvi tərkibi 2. Yun telin tipləri və yunun növləri 3. Qırıxımla vaxtından asılı olaraq yunun növü 4. Yunun fiziki- mexaniki xassələri 5. Yunun texnoloji xassələri 6. Keçilərin qırıxılması Mənbə(1;2;3;4;5;6)	2	
11	Mövzu 11. Keçilərin ət məhsuldarlığı 1. Keçilərin ət məhsuldarlığı göstəriciləri və onların qiymətləndirilmə üsulları 2. Keçi ətini sortu və bu sortların anatomik sərhədləri 3. Keçilərin ət məhsuldarlığının yüksəldilməsi 4. Ət məhsuldarlığının formalaşması 5. Seleksiya yolu ilə keçilərin ət məhsuldarlığının yüksəldilməsi Mənbə(1;2;3; 4;5;6)	2	
12	Mövzu 12. Keçilərin süd məhsuldarlığı 1. Keçilərin südünün tərkib və xassələri 2. Keçilərin sağılması 3. Keçilərin südünün işlənməsi Mənbə(1;2;3;4;5;6)	2	
13	Mövzu 13. Keçilərin dəri məhsuldarlığı 1. Keçi dərisi və onun xarakterizəsi 2. Xəzlik keçi dərisi 3. Kürklük keçi dəriləri 4. Gönlük keçi və oğlaq dəriləri 5. Keçi dərisinin konservləşdirilməsi 6. Dərinin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılma yolları və itkinin azaldılması Mənbə(1;2;3;4;5;6;)	2	
14	Mövzu 14. Keçilər üçün bina, tikililər və keçicilikdə istehsal proseslərinin mexanikləşdirilməsi. 1. Müxtəlif qrup keçilər üçün sahə norması 2. Keçi peyini 3. Keçicilikdə istehsal proseslərinin mexanikləşdirilməsi Mənbə(1;2;3;4;5;6)	2	
15	Mövzu 15. Keçicilikdə rast gəlinən xəstəliklər onların profilaktikası və müalicəsi 1. Keyfiyyətsiz yemləmə nəticəsində yaranan xəstəliklər və buna qarşı tədbirlər 2. Yemlə zəhərlənmə toksikoz Mənbə(1;2;3;4;5;6)	2	
	Cəmi	30 saat	

	Laboratoriya	saat	tarix
1	Mövzu 1. Keçilərin anatomiya və fiziologiyası. Çoxalma xüsusiyyətlərinin öyrənilməsi Mənbə(1;2;3; 4;5;6)	2	
2	Mövzu 2. Keçilərin konstitusiyası tiplərinin öyrənilməsi. Mənbə(1;2;3; 4;5;6)	2	
3	Mövzu 3 Keçilərin eksteyərinin öyrənilməsi. Mənbə(1;2;3; 4;5;6)	2	
4	Mövzu 4. Keçilərin inteyəri. Mənbə(1;2;3; 4;5;6)	2	
5	Mövzu 5. Keçilərin seçmənin aparılması. Mənbə(1;2;3; 4;5;6)	2	
6	Mövzu 6. Yetiştirme üsullarının öyrənilməsi. Mənbə(1;2;3; 4;5;6)	2	
7	Mövzu 7. Keçilərin yetiştirilməsində hibridləşdirmə. Mənbə(1;2;3; 4;5;6)	2	
8	Mövzu 8. Keçilərin yemləndirilməsi. Yemlərin xarakterizəsi. Mənbə(1;2;3; 4;5;6)	2	
9	Mövzu 9. Keçi cinsləri. Mənbə(1;2;3; 4;5;6)	2	
10	Mövzu 10. Yun, onun morfoloji, histoloji quruluşu, kimyəvi tərkibi Mənbə(1;2;3; 4;5;6)	2	
11	Mövzu 11. . Keçilərin ət məhsuldarlığı göstəriciləri və onların qiymətləndirilmə üsulları Mənbə(1;2;3; 4;5;6)	2	
12	Mövzu 12 Keçilərin süd məhsuldarlığı Mənbə(1;2;3; 4;5;6)	2	
13	Mövzu 13. Keçi dərisi və onun xarakterizəsi Mənbə(1;2;3; 4;5;6)	2	
14	Mövzu 14 Müxtəlif qrup keçilər üçün sahə norması Mənbə(1;2;3; 4;5;6)	2	
15	Mövzu 15 Keyfiyyətsiz yemləmə nəticəsində yaranan xəstəliklər Mənbə(1;2;3; 4;5;6)	2	
	Cəmi:	30 saat	

XI. Fənn üzrə tələblər: Keçilik haqqında məlumat verilir. Keçilərin anatomiya və fiziologiyasının əsasları, yetiştirilməsi üsulları, cinsləri və məhsuldarlığıməsələlərini öyrədir.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri: Keçilərineksteyərinin gözəyari qiymətləndirilməsini bilmək. Keçilərin, oğlaqların saxlanma və bəslənmə üsullarının təyin olunmasını bilmək.

XIII. Tələbələrə fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV: I. Kollokvium sualları:

1. Dünya üzrə keçiciliyin inkişaf dinamikası
2. Keçilərin yerləşməsi və məhsuldarlıq istiqaməti
3. Respublikamızda keçiciliyin kənd təsərrüfatında əhəmiyyəti
4. Keçilərin hərəkət aparatı, skelet, əzələ sistemi
5. Ürəkqandamar sistemi, həzmüzləri
6. Cinsiyyət orqanları
7. Bioloji çoxalma, süni mayalanma
8. Keçilərin konstitusiyaya tipləri
9. Keçilərin eksteryeri
10. İnteryer xüsusiyyətləri
11. Təmizlikdə yetişdirmə
12. Qohumluq dərəcəsinə görə çarpazlaşdırma
13. Keçilərin xətt üzrə yetişdirilməsi
14. Çarpazlaşdırma üsulları
15. Keçilərin bioloji xüsusiyyətləri

II. Kollokvium sualları:

1. Ana keçilərin nəslin keyfiyyətinə görə seçilməsi
2. Müxtəlif məhsuldarlıq istiqamətli keçilərin seçilməsinə qoyulan əsas tələbatlar
3. Keçilərin taylaşdırılmasının əsasları
4. Taylaşdırma
5. Keçilərin bonitrə siniflərinə ayrılması
6. Bonitrənin təşkili və aparılma texnikası
7. Zərif yunlu müxtəlif məhsuldarlıq istiqamətli cinslərinin standart tələbatları
8. Ətlik –yunluq keçilərin standartı davam etmək
9. Yunluq-ətlik cins keçilərin standartları
10. Yem və saitlərinin qiymətləndirilməsi
11. Keçilər üçün xarakterik yemlər
12. Keçilərin yemlənməsi üçün yemlərin xarakterizəsi
13. Keçilərin yem norması və yem rasionu
14. Yemlərin həzm olunması
15. Keçilərin yemləmə və saxlama sistemi

XV. İmtahan sualları:

1. Dünya üzrə keçiciliyin inkişaf dinamikası
2. Keçilərin yerləşməsi və məhsuldarlıq istiqaməti
3. Respublikamızda keçiciliyin kənd təsərrüfatında əhəmiyyəti
4. Keçilərin hərəkət aparatı, skelet, əzələ sistemi
5. Ürəkqandamar sistemi, həzmüzləri
6. Cinsiyyət orqanları
7. Bioloji çoxalma, süni mayalanma
8. Keçilərin konstitusiyaya tipləri
9. Keçilərin eksteryeri
10. İnteryer xüsusiyyətləri
11. Təmizlikdə yetişdirmə
12. Qohumluq dərəcəsinə görə çarpazlaşdırma
13. Keçilərin xətt üzrə yetişdirilməsi
14. Çarpazlaşdırma üsulları
15. Keçilərin bioloji xüsusiyyətləri
16. Ana keçilərin nəslin keyfiyyətinə görə seçilməsi

17. Müxtəlif məhsuldarlıq istiqamətli keçilərin seçilməsinə qoyulan əsas tələbatlar
18. Keçilərin taylaşdırılmasının əsasları
19. Taylaşdırma
20. Keçilərin bonitrə siniflərinə ayrılması
21. Bonitrənin təşkili və aparılma texnikası
22. Zərif yunlu müxtəlif məhsuldarlıq istiqamətli cinslərinin standart tələbatları
23. Ətlik –yunluq keçilərin standartı davam etmək
24. Yunluq –ətlik cins keçilərin standartları
25. Yem vəsaitlərinin qiymətləndirilməsi
26. Keçilər üçün xarakterik yemlər
27. Keçilərin yemlənməsi üçün yemlərin xarakterizəsi
28. Keçilərin yem norması və yem rəsyonu
29. Yemlərin həzm olunması
30. Keçilərin yemləmə və saxlama sistemi
31. Keçilərin cinsləri
32. Yun, onun morfoloji, histoloji quruluşu kimyəvi tərkibi
33. Yun telinin tipləri və yunun növləri
34. Qırıxımla vaxtından asılı olaraq yunun növü
35. Yunun fiziki- mexaniki xassələri
36. Yunun texnoloji xassələri
37. Keçilərin qırılması
38. Keçilərin ət məhsuldarlığı göstəriciləri və onların qiymətləndirilmə üsulları
39. Keçi ətinin sortu və bu sortların anatomik sərhədləri
40. Keçilərin ət məhsuldarlığının yüksəldilməsi
41. Ət məhsuldarlığının formalaşması
42. Seleksiya yolu ilə keçilərin ət məhsuldarlığının yüksəldilməsi
43. Keçilərin südünün tərkib və xassələri
44. Keçilərin sağılması
45. Keçilərin südünün işlənməsi
46. Müxtəlif qrup keçilər üçün sahə norması
47. Keçi peyini
48. Keçiçilikdə istehsal proseslərinin mexanikləşdirilməsi
49. Keyfiyyətsiz yemləmə nəticəsində yaranan xəstəliklər və buna qarşı tədbirlər
50. Yemlə zəhərlənmə toksikoz. Keyfiyyətsiz yemləmə nəticəsində yaranan xəstəliklər və buna qarşı tədbirlər

“Keçiçilik” fənninin sillabusu 050711“Zoomühəndis”ixtisası üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus “Baytarlıq və zoomühəndislik elmləri” kafedrasında müzakirə edilərək (12 sentyabr 2025-ci il 01 sayılı protokol) təsdiq olunmuşdur.

Fənn müəllimi:

b/m.T.T.Hüseynov

Kafedra müdiri:

dos. R. M. Bilalov